

BOERDERIJENSTICHTING NOORD-HOLLAND

VRIENDEN VAN DE STOLP

Boerderijen Beeldbank: www.boerderijenstichting.nl | Volg Vrienden van de Stolp ook op Facebook

NIEUWSBRIEF NR. 92, MAART 2018

NIEUW BESTUUR

WISSELING VAN STOLPENWACHT

HET NIEUWE BESTUUR GAAT UIT HET DAK (FOTO: HENK DE VISSER).

DE RURALE ROUTE

VAN P.C. HOOFSTRAAT NAAR SIJBEKARSPEL

GEBRUIK DE BOERDERIJ

LANDELIJK CONGRES HERBESTEMMING

DE NA 30 JAAR AFZWAAIENDE SECRETARIS MART GROENTJES VOOR GEREDDE STOLP TE UITGEEST (FOTO: NHD).

Denkt u aan
verkoop van uw
stolpboerderij?

Bel ons voor een
vrijblijvend gesprek!

Noordervaart 30-a, 1841 HA Stompeteren
072 - 503 97 97 | www.agriteam.nl

RED DE STOLP

Gezamenlijke actie van Bond Heemschut,
Westfries Genootschap en
Boerderijstichting Noord-Holland
is verlengd tot eind juni 2018.

Help mee, ga naar de website
www.reddestolp.nl
en teken de petitie.

Tot in detail verantwoord maatwerk

Visser Hraam

Noorder IJ- en Zeeweg 8, 1505 HG Zaandam
075-6177984 | www.timmerfabriekvisser.nl

Voor alle rieten daken
www.kooijmanrietdekkers.nl

Kooijman Rietdekkers

Rietdekbedrijf J.P. Kooijman B.V.
Ruigeweg 119A, Schagerbrug
T 0224 57 13 28 of 06 53 89 18 49

- dakvernieuwing
- renovatie dakconstructies
- aanbrengen isolatie/- platen
- reparatie en onderhoud
- dakramen en dakkapellen
- ontmossen

Het is weer 'een plaatje'. Typisch Maarten!

Schrepel 12 | De Goorn | 0229 - 540996 | maarten-koning.nl

Al 25 jaar!

14

INHOUD

4 WERKEN AAN NIEUWE TOEKOMST STOLP	13 NIET ZONDER HOOP
6 SCHOON VERVAL TENTOONGESTELD	14 BINNENKIJKER
7 GEBRUIK DE BOERDERIJ	16 DE FRIEZEN KOMEN
9 STOLPEN IN DE KUNST	17 KIEK 44
10 VAN P.C. HOOFSTRAAT NAAR SIJBEKARSPEL	19 STOLPEN IN HET NIEUWS

6

9

JONG ELAN

Na ruim 500 jaren stolpengeschiedenis is het agrarische gebruik van de stolpboerderij in Noord-Holland zeldzaam geworden. De stolpen waar nog koeien op de lange regel staan, zijn op de vingers van een hand te tellen. Zeer zeldzaam gebruik derhalve.

Dertig jaren geleden werd de Boerderijstichting Noord-Holland 'Vrienden van de Stolp' opgericht door een stel betrokken deskundigen. Voorlichting en adviezen vormden bij aanvang de speerpunten voor behoud. Juist aan het begin van de jaren 1980 en daarvoor heeft een avontuurlijk ingestelde generatie, veelal dertigers en veertigers, stolpboerderijen aangekocht en hebben daar in de loop van de tijd hun droom gerealiseerd. De laatste jaren zien we opnieuw regelmatig jonge mensen, die het grote avontuur om een stolp te kopen met veel elan aangaan. Wonen in rust en ruimte, eventueel samen met anderen of met eigen werk aan huis, is hierbij vaak de aantrekkelijke drijfveer. Met hart en ziel wordt er links en rechts in de provincie gerestaureerd en verbouwd om van die ene boerderij hun stolp te maken. Een nieuw leven te geven en zelf een nieuw bestaan te beginnen. Deze opkomende, nieuwe generatie vormen straks de ware redders van de stolp. Zij verdienen ons respect en onze steun en laten we vooral beginnen hun verhalen op te schrijven en foto's te maken om daarmee ook anderen te inspireren. Want zonder stolpen (en zonder deze nieuwe stolpeigenaren) zou Noord-Holland Noord-Holland niet meer zijn.

Peter van Zutphen, voorzitter

10

13

4

SAMEN WERKEN AAN EEN NIEUWE TOEKOMST VOOR DE STOLP

Op 13 februari nam Evert Vermeer na ruim 20 jaar afscheid als voorzitter van de Vrienden van de Stolp, en neemt Peter van Zutphen de voorzittershamer over. Het nieuwe bestuur slaat een nieuwe weg in en wil gaan werken aan een actieve 'community' van stolpbewoners. Reden voor een interview met deze twee stolpliefhebbers pur sang, over verleden en toekomst van de Boerderijstichting, en van het Noord-Hollandse landschap.

Wat voor club was de Boerderijstichting 20 jaar geleden?

Evert Vermeer: "De stichting is in de jaren 80 ontstaan als een groep liefhebbers, uit liefde voor de stolp. Het was een soort vriendenclub, geen actievoerders - al deden we af en toe wel ons best om bepaalde stolpen te behouden. Met wisselend succes overigens.

Die liefhebberij is gebleven. We hebben 1500 trouwe donateurs. De betrokkenheid is groot, dat merken we aan de deelname aan excursies en de reacties op een nieuwsbrief. Je kunt het vooral zien aan de wijze waarop stolpen onderhouden worden. Maar er is nu meer nodig dan liefhebberij. Als het om landschap gaat heeft het rijk zich teruggetrokken, er is veel bezuinigd. Stolpen spelen nauwelijks meer een rol in de landbouw. Dus er komt heel veel op ons af. We moeten andere groepen zien te bereiken en we moeten actiever worden." *Peter van Zutphen:* "We slaan nu een nieuwe weg in. Op 13 februari gaat het nieuwe bestuur officieel van start. De overdracht is heel goed verlopen mede doordat we een tussenbestuur hebben gehad met oud en nieuw erin, waarin we intensief hebben samengewerkt."

Kaart

Wat zijn de belangrijkste resultaten van de afgelopen periode?

Evert Vermeer: "Ongeveer 15 jaar geleden heeft de provincie de cultuurhistorische waardenkaart gemaakt, en daarin hebben door onze inbreng stolpen een plaats gekregen. De provincie heeft het behoud van de stolp in haar beleid opgenomen. Verder hebben we een beeldbank gemaakt met alle 5500 stolpen erin, die wordt gebruikt door gemeenten en de provincie.

Peter van Zutphen: "Het agrarisch gebruik is nu bijna voorbij. We moeten op zoek naar nieuwe functies voor de stolp. En andersom: hoe kunnen we met het erfgoed tijdig inspelen op de ontwikkelingen in het landelijk gebied en daarmee nieuwe kansen creëren voor het erfgoed."

Ondersteuning

Wat zijn de plannen voor de toekomst?

Peter van Zutphen: "Er staat veel op stapel. Een veelomvattend plan is het opzetten van een actieve 'community' van stolpbewoners en andere betrokkenen. We willen zoveel mogelijk mensen in beweging krijgen. In die 1500 mensen zit zoveel energie en kennis, als we die kunnen vrijmaken kunnen we veel bereiken. De vragen die op ons afkomen zijn ook te divers en het zijn er teveel, dat is voor alleen een bestuur niet te dragen.

We willen toe naar een betere ondersteuning van huidige en nieuwe stolpbewoners, met kennis over restauratie, verduurzaming, nieuwe functies en verdienmodellen. En we willen richting gemeenten het belang van cultuurhistorie en van de stolp als icoon sterker gaan bepleiten."

Evert Vermeer: "Neem de kwestie van zonnepanelen op een stolp. Het idee is nu: op een bijgebouw, of aan de achterkant van een stolp. Maar het gaat om meer dan een regeltje hier of daar. We moeten ons realiseren dat er nieuwe landschappen zullen gaan ontstaan, dat is heel spannend. Tegelijkertijd is de kennis over cultuurhistorie bij gemeenten en provincie afgenomen, vaak is er zelfs geen loket meer."

Peter van Zutphen: "Binnen de nieuwe Omgevingswet is het aan de gemeenten om cultuurhistorie op te nemen in de Omgevingsvisie

Evert Vermeer en Peter van Zutphen wisselen van stolpenwacht.

**"IN DIE 1500 DONATEURS
ZIT ZÓVEEL ENERGIE EN KENNIS,
DAARMEE KUNNEN WE VEEL
BEREIKEN."**

en de ruimtelijke uitwerking daarvan. Het vraagt veel inzet van partijen die cultuurhistorie en kwaliteit belangrijk vinden, om te zorgen dat dat gebeurt. Ook het mogelijk maken van nieuwe gebruiksvormen van de stolp moet in de Omgevingsvisie geregeld worden. De landbouw is de voornaamste economische kracht in het landelijk gebied, maar vanuit de landbouw is er helaas geen brede visie meer waarin cultuurhistorie meeweegt."

Evert Vermeer: "Dus dreigt vervlakking. Terwijl de diversiteit aan landschappen heel belangrijk is voor de toekomst, ook economisch - daar ben ik van overtuigd."

Peter van Zutphen: "Denk ook aan architectuur voor het landelijk gebied. Je hebt de stolp en andere cultuurhistorisch waardevolle gebouwen, je hebt retrobouw en je hebt nieuwbouw. In de twee laatste categorieën zie je een grote ideeënarmoede en weinig inspiratie. Vanuit de Boerderijstichting moeten we stimuleren dat daar verbetering in komt."

Nieuwe functies

Hoe ziet volgens jullie de toekomst van de stolp er uit?

Peter van Zutphen: "Het is een bijzondere vorm: vierkant, gesloten piramidale vorm, groot, monumentaal. Die hoge gesloten ruimte - de boer sloeg daar zijn hooi op, maar tegenwoordig is er moeilijk iets voor te verzinnen. Daarom hebben we architecten met visie nodig, die het visuele behoud van die oervorm vooropstellen en nieuwe functies integreren."

Evert Vermeer: "Het hebben van een stolp is geen sinecure. Dat verdient ondersteuning. Denk aan belastingvoordelen, bijvoorbeeld een laag btw-tarief bij verbouwing. En we zouden eigenlijk een 'stolpenteam' moeten hebben, bijvoorbeeld met mensen van de Boerderijstichting, Mooi Noord-Holland en Landschap Noord-Holland, dat in concrete gevallen kijkt wat er nodig is aan ondersteuning, kennis of actie."

Peter van Zutphen: "De stolp is perfect als 'mooie plek voor mensen uit de stad', als vast weekend- en vakantie verblijf. Zo komt het beste van twee werelden, stad en platteland, bij elkaar en de kwaliteit van het landelijk gebied vaart er wel bij.

Heel belangrijk zijn ook verdienmodellen, hoe je inkomsten realiseert op het erf. We moeten toe naar nieuwe economische functies in een totaal nieuw landschap, met jonge mensen die de uitdaging aan willen gaan, het avontuur van een stolp. Een stolp maakt veel mogelijk, ook met kinderen. Als je dat niet ziet, moet je het niet doen. Je moet dat avontuur ook aankunnen: het kost tijd, je moet je verbinden, het vraagt toewijding maar je krijgt er veel unieke in je leven voor terug. Het is goed als je er enigszins onbevangen in kunt stappen." *Evert Vermeer:* "Het kan op verschillende manieren. Bij de excursies zagen we altijd twee groepen: mensen die op de een of andere

manier geld beschikbaar hadden en mensen die heel rustig, stap voor stap, aan hun stolp werkten."

Liefde voor de stolp

Is er een netwerk van betrokken architecten, aannemers, makelaars, deskundigen, mensen bij overheden?

Evert Vermeer: "Er is een klein netwerk voor de Welstandszorg vanuit Mooi Noord-Holland, met commissies die gemeenten adviseren. Er is een handvol architecten. Er is contact met de Academie van Bouwkunst. Met makelaars hebben we pas sinds kort contact. Met Mooi Noord-Holland en Landschap Noord-Holland hebben we altijd veel samengewerkt, soms ook met het Westfries Genootschap. De opgave is om met alle clubs voor landschap en erfgoed meer te gaan samenwerken."

Met Bond Heemschut en het Westfries Genootschap werken we nu samen in de campagne 'Red de Stolp'."

Peter van Zutphen: "Er zijn veel nieuwe uitdagingen voor de Boerderijstichting. Het is een goed en interessant moment voor een nieuw bestuur om het stokje over te nemen. En de oorsprong van deze club, de liefde voor de stolp, is een sterk fundament waarop we kunnen voortbouwen."

"EEN STOLP IS EEN AVONTUUR."

BESTUURSWISSELING BIJ VRIENDEN VAN DE STOLP

Het bestuur van de Boerderijstichting Noord-Holland Vrienden van de Stolp is in februari 2018 van samenstelling gewisseld. Secretaris Mart Groentjes was in de 30 jaar van de Boerderijstichting Noord-Holland Vrienden van de Stolp het gezicht van de Stichting. Hij was samen met o.a. Johan Schilstra en Cornelis de Jong één van de oprichters. Johan Schilstra was de eerste voorzitter en na 10 jaar nam Evert Vermeer, onder meer oud-burgemeester van Heerhugowaard, het voorzitterschap over. Ook penningmeester Evert Barendrecht die samen met Mart Groentjes en Evert Vermeer het dagelijks bestuur vormde, verlaat het bestuur. Het nieuwe bestuur bestaat uit:
voorzitter: Peter van Zutphen
secretaris: Henk de Visser
penningmeester: Ralf van Etten
bestuurslid: Anneke Zandt (portefeuille educatie; o.a. lezingen, presentaties, excursies)
bestuurslid: Wilma Eelman (portefeuille advisering gemeenten en provincie)

FOTO: HENK DE VISSER

FOTO: MELANIE BALLEDOUX

SCHOON VERVAL TENTOONGESTELD

Willem Visser uit Schagen maakt al jarenlang foto's van oude boerenschuren en stolpboerderijen in verval. Een hobby die hem al op veel plekken in de provincie heeft gebracht. Hij trekt er met regelmaat zelf op uit, maar meestal begint zijn tocht met de tip van een ander over een schuur of stolp in desolate toestand. Ook onbewoonbare huizen, niet meer dan een krot soms, hebben de warme belangstelling van Visser. Scheve muren, ingestorte daken het kan Willem qua buitenkanten eigenlijk niet te gek. Daarbij gaat hij ook op zoek naar allerlei details die nog meer uitdrukking geven aan het verval en als het ware mede de geschiedenis vertellen van de bouwval in kwestie. Dit aspect vindt Visser het allermooist. Een halve deur, een kapot kozijn, stapels dakpannen, roestige scharnieren, oude klinken, afgebladderde verf en muren vol groene alg, dat is het fotografische terrein waarin Willem zich thuis voelt.

De resultaten van zijn opmerkelijke en fraaie fotowerk is tot en met 30 april te zien in de foyer van het Scagon Theater in gebouw Markt 18 in zijn woonplaats Schagen. De expositie met de titel 'De schoonheid van verval' is te zien steeds een uur voorafgaande aan de voorstellingen in het Scagontheater. Zie voor het programma www.scagontheater.nl

Daarnaast maakt Willem Visser poëzie. Gedichten die zijn afgestemd op de gefotografeerde onderwerpen. Van deze afbeeldingen maakt hij fotokaarten die hij combineert met toepasselijke, eigen vierrege-

lige gedichtjes. Kijk voor meer informatie op www.fotosingel3.nl Verval is schoner dan je denkt, zeker als je het werk van Willem Visser hebt gezien.

WM

LICHT GLOORT AAN DE ZUIDERMAATWEG

De laatste maanden stond de witte stolp (1918) aan de Zuidermaatweg in Heemskerk er treurig bij. Dichtgetimmerde ramen en het verwaarloosde erf boden een jammerlijke aanblik. Maar half december gloorde er licht. De betrokken partijen, waaronder de eigenaar Carlos Santisi die het vervallen pand in 2016 aankocht, gemeente Heemskerk, de Erfgoedcommissie en de Heemsstichting, kwamen overeen dat de bouwval zou worden gesloopt, waarna zorgvuldig nieuwbouw kon worden gepleegd. Een 'lookalike' zou de originele exemplaar vervangen. Een week later ging echter de hens in de oude boerderij. In de

nacht van 1e op 2e Kerstdag in 2017 fikte het nagenoeg geheel af. Begin maart 2018 ziet de voorbijganger slechts mistroostige zwartgeblakerde resten. Erger kan het niet.

Wie vanaf de Zuidermaatweg, een oude middeleeuwse dijk die overgaat in de St. Aagtendijk, aan kwam fietsen, zag vroeger het pronte stolpje al van verre. De boerderij, die tot 1970* nog volop in bedrijf was en zestig koeien telde, dankte zijn uitstraling aan de witte gevel en de afgekapte achterzijde, ook wel: type 'onvolledige stolp', maar bovenal misschien wel aan zijn bijzondere en vrije ligging in een bocht van de Zuidermaatweg, rondom weilanden met kasteel Assumburg aan de horizon. Hoogbouw, windmolen en industrieterreinen rukten op, maar direct om het pandje heen bleef het vrij. Waardoor het als een baken in het verstedelijkte landschap van Heemskerk lag.

Op dezelfde plek waar nu nog de armzalige resten te zien zijn, zal binnen afzienbare tijd een nagelnieuw pandje verrijzen: een nieuwe stolp met dezelfde vormen en contouren als het origineel. Voorlopig zal de eigenaar, die in het pand gaat wonen, nog geduld moeten betrachten. De voorbereiding van vergunningstraject is ingezet, zo vertelt Martijn van der Hulst van Mees Ruimte & Milieu, die voor opdrachtgever Santisi de motivatie schreef voor de bouw van de 'lookalike'. 'Er gaat zeker een half jaar overheen voordat de vergunningen zijn verleend.' Daarna kan worden gestart met de bouw. Ijs en weder dienende staat er in de zomer van 2019 aan de Zuidermaatweg een trotse nieuwe stolpboerderij.

Truus Zonneveld

Verbrand in de schaduw van Slot Assumburg.

GEBRUIK DE BOERDERIJ!

Onder het motto 'Gebruik de boerderij' organiseerde Stichting Agrarisch Erfgoed op 30 november 2017 een congres over herbestemming van leegkomende agrarische gebouwen. Het congres leverde vooral inspiratie op over de manieren hoe je dit kunt doen. Want, schrik niet, in Nederland verliest tot 2030 een kwart van de agrarische bebouwing haar agrarische functie. Totaal gaat dat om 24.000 boerderijen, ofwel 40 miljoen vierkante meter bedrijfsruimte. Dat is al snel vijf keer zoveel als de oppervlakte aan leegstaande kantoorruimte, zo berekende Gert-Jan Hoppers, hoogleraar aan de Universiteit Twente.

Krachtvoer voor het landelijk gebied

Dit congres was gericht op oplossingen en kansen. Dat begon al met de opmerking van Hopper: "erfgoed is krachtvoer voor het agrarisch gebied, op oude gebouwen komen vleermuizen en creatievelingen af." Dat vormde de opmaat voor de lancering van een manifest: een oproep om herbestemming te stimuleren, te faciliteren en hiervoor creativiteit te mobiliseren.

Het manifest Gebruik de boerderij voor een leefbaar platteland is een oproep aan overheden en ontwikkelaars, aan eigenaren en bewoners van historische boerderijen, aan iedereen die dit aangaat, om de waarde en betekenis van agrarisch erfgoed te erkennen en om historische boerderijen en erven te benutten bij de ingrijpende veranderingen die op onze plattelandssamenleving en het landschap afkomen. Het erfgoed biedt volop kansen om deze veranderingen in het land-

schap op te nemen en daarbij de menselijke maat voorop te stellen. Met dit manifest vragen Stichting Agrarisch Erfgoed Nederland en de hierbij aangesloten boerderijorganisaties, waaronder de onze, aandacht voor kansen en knelpunten bij herbestemming van agrarisch erfgoed. Daarmee sluit het aan bij onze actie Red de stolp. Dit manifest bestaat uit drie delen.

Erken de waarde van het erfgoed

Elk jaar verliezen 2000 boerderijen hun agrarische functie. Die gebouwen en hun erven dragen de signatuur van landbouwpraktijken uit het verleden. Met elke boerderij die gesloopt wordt, verdwijnen de oude verhalen die ermee verbonden zijn. Iedere boerderij die behouden blijft, genereert nieuwe verhalen, van nieuwe bewoners, die hun droom realiseren. De gebouwen, de erven en de verhalen geven het landschap vorm, betekenis en identiteit. Die streek-

eigenheid lokt mensen naar het platteland, bewoners en recreanten. Oproep aan overheden, gebruikers en ontwikkelaars: Wees u veel meer bewust van de waarde van (historische) agrarische gebouwen, erven en het landschap waar ze deel van uitmaken; maak ze onderdeel van uw beleid, uw visie en uw plannen. Redeneer vanuit de kansen die dit erfgoed heeft.

Behoud door ontwikkeling

Agrarisch erfgoed kan alleen behouden worden als de gebouwen en erven gebruikt worden. Herbestemming en het borgen van de kwaliteit van herbestemmingsplannen zijn daarbij cruciaal. Een faciliterende overheid, nieuwe gebruikers, nieuwe bestemmingen en/of voortgezet agrarisch gebruik voorkomen dat historische boerderijen verloren gaan. Wees creatief met het combineren van bescherming van erfgoed en herbestemming of aanpassing. Denk in doelen en kwaliteit.

Ontwikkeling door behoud

Ten derde pleiten de bij AEN aangesloten organisaties voor het behoud van de menselijke maat op het platteland bij de grote veranderingen die het landschap zal ondergaan door schaalvergroting in de landbouw, bevolkingskrimp en de groei van de stad. Bij gebiedsontwikkeling moeten de bestaande waarden als uitgangspunt worden genomen. Bewoners spelen daarbij

Akerbouw bv
BURGER EN UTILITEITSBOUW

Heeft u bouwplannen?
Uw onderhouds- en restauratiepartner in Noord-Holland

Akerbouw B.V. Geesterweg 6, 1911 NB Uitgeest
T: 0251-315817 info@akerbouw.nl www.akerbouw.nl

RIETDEKKERS BV

Zwaagdijk-Oost 286, t. 0229 262140, m. 06 20548854
info@rietdekkersbedrijfsijm.nl, www.rietdekkersbedrijfsijm.nl

Aannemersbedrijf M. Duinmaijer B.V.

Nieuwbouw
Utiliteitsbouw
Verbouw
Onderhoud
Restauratie
Kozijnen en lijstwerk

M.C. van Voordenstraat 2
1483 GB De Rijp
tel.: 0299 673487
duinmaijer@duinmaijer.nl
www.duinmaijer.nl

de sleutel tot bezit

TE KOOP
DE BUURT 2 TE VENHUIZEN
Wie gaat op deze unieke plek zijn droom om landelijk te wonen verwezenlijken? Een authentieke Hollandse stolp met achtergelegen stalling, kapschuur en weide biedt een zee aan ruimte en een tal aan mogelijkheden om naar eigen inzicht en wens uw droom te realiseren.
Vraagprijs € 450.000,- k.k.

Kwantes Makelaardij, Middenweg 9 te 1619 BL Andijk
www.kwantesmakelaardij.nl | 0228-59 22 44

SANDER DOUMA ARCHITECTEN BNA
www.sanderdouma.nl 072-503 98 47

een belangrijke rol. Gebiedsontwikkeling is een mogelijkheid om het erfgoed-met-een-verhaal in stand te houden en er nieuwe kwaliteit aan toe te voegen.

Driejarenprogramma agrarisch erfgoed en omgeving

Dit congres, met als klapstuk het manifest, was de afsluiting van het eerste jaar van een driejarenprogramma van Agrarisch Erfgoed Nederland. Op 26 januari 2017 was de aftrap in Benschop met een

bijeenkomst over opvolging en overdracht naar nieuwe generaties gebruikers van agrarisch erfgoed. In april, in de Wierschuur op Wieringen, draaide het om nieuwe businessmodellen voor onze Noord-Hollandse stolpboerderijen en in mei was in het Zeeuwse Nieuwdorp de derde bijeenkomst met als thema gebiedsontwikkeling. In 2018 staat het publiek centraal met het thema: voor de omgeving. 2019 is vooral gericht op beleidsmakers en non-profitorganisaties: in de omgeving.

BRIEF AAN GEDEPUTEERDE STATEN

Aan het begin van 2018 lag een ontwerp-wijziging van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV) ter visie. De Boerderijenstichting Noord-Holland reageerde daarop bij het college van Gedeputeerde Staten met een pleidooi voor behoud van de Noord-Hollandse stolpen. Kort samengevat:

Wij vragen GS om een beleid dat behoud van stolpen stimuleert.
Wij vragen GS om een beleid dat eigenaren stimuleert om te investeren in de renovatie van stolpen.
Bovenal vragen wij GS te bevorderen dat gemeentelijk beleid gericht wordt op het

faciliteren en stimuleren van herbestemming en het voorkomen van sloop. Daarbij zal planologisch beleid hand in hand moeten gaan met erfgoedbeleid. Met herbestemming begint de stolp, de icoon van het Noord-Hollandse landschap, aan z'n tweede of derde leven.

STOLPEN IN DE KUNST

Jaap Oudes genoot van de dagelijkse dingen en de vaste patronen binnen het leven in de dorpen en op het platteland. Als romantisch surrealist is hij sterk beïnvloed door het werk van 'Boerenbreugel' (Piet Breugel de Oude) en door Marc Chagall. Gelukkig maakte hij ook Noord-Hollandse landschapjes. Zoals deze pentekening bij Groet.

Jaap Oudes (1926-1998) is geboren en getogen in Oudorp bij Alkmaar. Daar groeide hij op temidden van het kalme dorpsleven met polders en ringvaarten rondom. Geen wonder dat hij met zijn romantische inslag en rijke fantasie deze indrukken meenam in zijn uitingen als beeldend kunstenaar. Hij hield van folklore, van klederdrachten en van boerenkermessen, van poldermolens en van dorpsgezichten. Door zijn grote bewondering voor het werk van Pieter Breugel en dat van Marc Chagall zijn de kleurpotloodtekeningen van Oudes vol wonderlijke taferelen, waarbij men bij eerste aanblik de wenkbrauwen fronst. Zijn soms karikaturale verbeeldingen lijken de toeschouwer bij de neus te willen nemen, te willen foppen. Of is het juist de bedoeling van Jaap extra aandacht te vragen voor het folkloristische leven dat (in sneltrainvaart) voorbij glijdt. Zijn composities zijn licht vervreemdend, maar bij nader inzien (ver)wonderschoon. Ze verbeelden een leven waarvan Jaap zielsveel hield en dat leven wilde hij vastleggen en ons als in een spiegel voorhouden.

men een rechte lijn verwacht. Het perspectief steeds aangetast alsof het wordt waargenomen door de dikke bodem van een borrelglas. Hier Groet vanuit een hoog standpunt gezien. Twee stolpboerderijen en een paar boeten of schuren op de voorgrond. De erven hebben een suggestie van tuintjes. Een koebeest graast zonder zich ergens iets van aan te trekken. In de achtergrond een polderlandschap uit 'Alice in Wonderland'. Dromerig ligt het daar met een mengeling van duintjes en akkers, een vaart en een weggetje dat naar nergens leidt. Bij de molen in de verte nog een stolp en in het verdwijnpunt nog een. Nauwelijks te zien. De oude Hondsbossche Zeewering is - nog weer verderop - niet meer dan een streepje.

*Werk van Jaap Oudes is o.a. te vinden bij kunsthandel Jan Kuindersma te Schagen
j.kuindersma@quicknet.nl
WM*

Bij Groet, 11 juni 1959

Jaap tekende, en veel. In alle schetsen in potlood of pen is zijn licht zwierige lijnvoering, alsof niet serieus bedoeld, dadelijk herkenbaar. Alles lijkt licht golvend ook daar waar

VAN P.C. HOOFSTRAAT NAAR SIJBEKARSPEL

DE RURALE ROUTE

Het is een mooie winterse zaterdagochtend; lichte vorst, een helder lucht en een opkomend zonnetje. Ik ben onderweg ben naar Sijbekarspel, een lintdorp dat gedomineerd wordt door Noord-Hollandse stolpboerderijen en hier een daar een Westfriese stolp. Tot daar ineens die prachtige langhuisstolp verschijnt omringd door bomen, grasland en kadetjesland. Uniek in zijn omgeving.

Nieuw leven op een buitenplaats

Wanneer ik de stenen burg op rij en achterom ga, zie ik in de koestal dat de lange regel, de grup en de blauwe schotten nog allemaal aanwezig zijn. Ik ben op bezoek bij Jan-Willem en Willemieke, een stel met hart voor boerderijen, dieren en natuur. Als ik binnenkom worden zojuist een aantal blokjes hout in de haard gegooid. Een haard die omgeven wordt door een prachtige smuiger. Willemieke vertelt dat de vorige bewoonster de boerderij zoveel mogelijk in 'oude' staat heeft willen terug brengen en hierbij dus ook de smuiger weer heeft terug geplaatst. Het tegelwerk komt van de Harlinger tegelfabriek, de

enige fabriek in Nederland die nog op originele wijze aardewerk en tegels vervaardigd. Wat we afgebeeld zien zijn bloemmotieven, koeien, mensen, vogels en engeltjes.

Onder het genot van een kopje thee, bij het knapperend haardvuur vertellen Jan-Willem en Willemiek dat zij hier in april 2016 zijn komen wonen. Na bijna 20 jaar in Amsterdam gewoond te hebben, aan de P.C. Hooftstraat, was Willemieke het zat. Amsterdam is veranderd, het draait alleen nog maar om consumeren, het wordt overladen door toeristen, het is er veel te druk en het draait maar om drie dingen;

seks, drugs en feesten. Je kent je eigen burenen niet eens meer. "En" het ergste is nog, vertelt Willemieke: "Ik kon niet eens meer naar een normale groentebouwer, alleen nog naar de groentjuwelier." Voor Jan-Willem en Willemieke was het duidelijk, zij wilden samen oud worden op een boerderijtje waar wat aan te doen was, in een rustige omgeving met wat beestjes. En zo geschiedde; ze zijn het hele land door geweest op zoek naar hun boerderij totdat ze getipt werden door de nicht van Jan-Willem (zij was ook vanuit Amsterdam naar een boerderij in de Zuidermeer verhuisd) dat er aan de Westerstraat 79 in Sijbekarspel een mooie boerderij te koop stond. Jan-Willem en Willemieke waren opslag verliefd, besloten hun huis te verkopen en in Sijbekarspel een nieuw leven te beginnen omringd door dieren, rust, ruimte en natuur.

De geschiedenis van de Westerstraat 79 gaat terug tot in de Middeleeuwen. Aanwijzingen hiervoor zijn de vondst van kogelpot scherven en het restant van een middeleeuws veenpakket. Volgens de overlevering is de huidige boerderij omstreeks 1600 gebouwd als stolpboerderij met voorhuis en aan de achterzijde een koehuisstaart. Adriaan Huygens kocht in 1810 de buitenplaats aan de Westerstraat 79 in Sijbekarspel. Hij woonde en werkte in Amsterdam als heelmester en had dan ook weinig verstand van boerderijen. Hij liet, naar de mode van die tijd, om de boerderij een Engelse landschapstuin aanleggen. Waarvan vandaag de dag de oude beukenboom aan de voorkant ons nog doet herinneren. In 1833 kocht Huygens de buitenplaats 'Akerendam' in Beverwijk en werd zijn zoon boer op de boerderij. Omstreeks 1880 werd de stolp naar de huidige vorm van langhuisstolp verbouwd. Op de plaats waar de oude buitenmuur stond werd een extra gebint geplaatst, hierdoor kon het stolpdak verlengd worden en ontstond de aparte, hoge achtermuur met raampjes en een luik. In de eerste helft van de 20^e eeuw heeft de boerderij de naam 'Akerendam' gekregen van een nazaat van Adriaan Huygens.

We besluiten een rondje in en om de boerderij te maken. Vanuit de groene kamer met smuiger lopen we naar de blauwe kamer. De twee kamers worden gescheiden door een originele kastenwand met bordenlijst en

bedstee. In beide kamers zijn de korbelen weer terug geplaatst. In de blauwe kamer bevindt zich in de voorgevel de 17^e eeuwse voordeur voorzien van prachtig houtsnijwerk. Jan-Willem en Willemieke vertellen dat de vorige eigenaren het voorhuis gerenoveerd hebben in de stijl van ongeveer 200 jaar geleden. Hierbij werd zoveel mogelijk gebruik gemaakt van origineel bouw materiaal en originele kleuren.

Vanuit de groene kamer vervolgen we onze weg naar de ruime kelder, die waarschijnlijk volop in gebruik is geweest in de tijd dat hier nog koeien werden gehouden en kaas werd gemaakt. Jan-Willem leidt ons verder naar de dars, de darsdeuren zitten aan de voorkant, waar het meest land lag. Vanaf de dars hebben we zicht op het imposante 'verlengde' vierkant met zijn zware vierkante staanders. We vervolgen onze weg naar buiten, terwijl Jan-Willem met veel enthousiasme verteld over zijn liefde voor bomen en planten. Het is een boerderij waar altijd wat te doen is, het erf was behoorlijk verwilderd en werd gedomineerd door onkruid. "Het gras stond zo hoog, ik kon mijn lakenvelders er niet eens in zien staan". We lopen verder naar achter, langs een rij essen en hebben prachtig uitzicht op de achter gelegen landerijen. Achter op het erf staan nog twee stolpschuren, de één moet nog opgeknapt worden, de ander is afgelopen jaar net opgeknapt en bestaat nu uit een potstal de lakenvelders en een kangoeroewoning voor de moeder van Willemieke. We mogen even binnenkomen, het is er klein maar fijn. Gebouwd door de plaatselijke aannemer met oog voor detail, en ook hier weer een prachtige kleurstelling; roze en blauw. Ik vraag haar hoe ze het vindt om in een boerderij te wonen, ze zegt: "Wat wil een mens nog meer, kijk toch eens naar dit prachtige uitzicht dat ik heb." En dat heeft ze, ze heeft weids uitzicht en wordt omringd door schaapjes, kippen en varkens.

We lopen nog even naar wat vroeger de Engelse landschapstuin was. Jan-Willem verteld dat ze al heel veel werk verzet hebben op dit erf. Nu krijgen de fruitbomen weer wat lucht en ruimte en worden de 'oude' paadjes in de tuin weer zichtbaar. Het idee is om deze paadjes weer in ere te herstellen, te beginnen met het uitstrooien van houtsnippers om er een beeld bij te krijgen. Hout uit eigen tuin de gekloofd en versnipperd wordt door de buurjongen. Hij deelt dezelfde passie voor bomen en planten en helpt Jan-Willem en Willemieke vaak in de tuin. "Het is fijn om je burenen te kennen". De geschiedenis herhaalt zich; de drukke stad wordt ontvlucht om in alle rust te genieten van de ruimte en de natuur op een buitenplaats.

Renee Stroomer

Speciaal voor de brandverzekering van rietgedekte panden. Goede voorwaarden met lage premies.

Voorbeeld: brand-/stormverzekering woonboerderij steen/riet vanaf 1,60 ‰ en woning steen/schroefriet vanaf 0,80 ‰.

Hoornseweg 2, 1687 ND WOGNUM, telefoon 0229 57 22 57
www.ovmdeveenhoop.nl, info@ovmdeveenhoop.nl

- hoveniersbedrijf
- tuinontwerp en adviescentrum
- sport en recreatie
- tuinwinkel

Voor een passende omgeving bij uw woning

Het Woud 10 - 1688 JE Nibbixwoud - telefoon 0229 - 57 16 29

E-mail hoveniers@floridus.nl

www.floridus.nl

Van Lierop houdt uw monument leefbaar...

- > HOUTINSECTENBESTRIJDING
- > ZWAMBESTRIJDING
- > HOUTHERSTEL MET EPOXYTECHNIEK
- > VOCHTBESTRIJDING / KELDERAFDICHTING
- > INSPECTIE-ABONNEMENTEN

Van Lierop

Conserviert & Herstelt Hout | Verdrift Vocht

0172 43 35 14

www.vanlierop.nl

GRATIS INSPECTIE
VRAAG NAAR DE VOORWAARDEN

NVPB

BOUW

VERBOD

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

TOEGANG

AANNEMERSBEDRIJF WEST-FRIESLAND

AWF

Dr. Nuyensstraat 20 • 1617 KC Westwoud • info@awfbouw.nl • www.awfbouw.nl

NIET ZONDER HOOP

Aan de Westeinderweg wacht een stolp op redding.

15. WOGNUM

Nachtvorst heerst over de velden en de dorpen. Op de snelweg is Wognum, zowel in noordelijke als in zuidelijke richting, in een oogwenk gepasseerd, maar pas op, in het dorp zelf heerst de rust die op het West-friese platteland hoort. En de kou nu eventjes ook. Alle velden rondom in de Noorder Koggen, de Lage Leekerlanden en de Westeinderlanden zijn als gevolg daarvan wit uitgeslagen. Wit, stil en leeg. Klopt allemaal als de spreekwoordelijke zwerende vinger. In het dorp en ook aan de rand is er de rustige gang van het leven. Een auto passeert, in de kale bomen groepen een stel kauwtjes luid krassend bijeen, ergens blaft een hond en vanachter een loods ronkt zacht de motor van een tractor of een andersoortig voertuig. Op straat zijn een paar mensen goed gemust met elkaar in gesprek. Een gemeenschappelijk tafereel, maar de woorden gaan verloren in de winterlucht.

Verloren?

De toestand van de stolpboerderij die iets van de Westeinderweg af staat is op z'n zachtst gezegd allerbelabberdst. Als je het niet met eigen ogen zag, zou de situatie waarin deze stolp zich bevindt, als verloren moeten worden beschouwd. Het verhaal achter dit agrarisch erfgoed is echter buitengewoon uitzonderlijk. Als er in de jaren 1990 een nieuwe rundveestal wordt gebouwd, doet zich tegelijkertijd de wens voor een nieuwe woning te bouwen direct naast en in plaats van deze stolpboerderij.

Dit verzoek wordt uiteindelijk toegestaan, mits de stolp zodra het bouwproject is afgerond, wordt gesloopt. Maar het bouwproject neemt een flink aantal jaren in beslag en ten tweede kan de stolp nog wel even dienst doen als bijgebouw voor het groeiend melkveebedrijf. En zo blijft de stolp in het dorpsbeeld dat aan de Westeinderweg (en elders) rijkelijk met stolpen is gestoffeerd. Hier is het kenmerk van Noord-Holland bijna met de ogen dicht herkenbaar. Het onderhoud blijft van lieverlee achterwege en leidt tot de huidige, tranentrekkende situatie. Leegstand, minimaal onderhoud. Als inzichten gaandeweg wijzigen en zich andere, gewaagde plannen aandienen, raakt het spel op de (boeren)wagen.

Gaten, scheuren en stutten

Ondanks de gaten in het dak, de in plastic of andere kunststof uitgevoerde noodreparaties aan nok- en dakvorst. En niettemin de scheuren in de muur en de naar onraad riekende, houten stutbalk op de hoek, blijft de vorm van deze stolp een eenvoudige, doch voorname rust uitstralen. Denk die veelvoud aan witte hekken even weg en kijk eens naar dat mooie evenwichtige ritme van raamkozijnen en deur in de voorgevel. Ze zijn bijna volgens de bouwprincipes van het horizontalisme aangebracht. Zo beschouwd doen ineens die twee oude leilinden er ook weer toe. En daarbij die sierlijk gemetselde, vierkante schoorsteen met die opvallende, contrasterende versiering in gele baksteen in de vorm van een handspiegel (of is het 't vrouwensymbool) eveneens. De fors bemeten bakgoten voor en opzij zijn gelukkig nog aanwezig en min of meer intact, maar geven licht golvend

Onder de titel 'Niet zonder hoop' brengen wij bedreigde stolpen onder de aandacht. Omdat blijkt dat steeds meer stolpen in leegstand vervallen en schijnbaar doelloos afglijden naar een roemloos einde. Eerst raakt de stolp in onbruik, met leegstand en het ontbreken van (zichtbaar) onderhoud tot gevolg. Dit begin van verwaarlozing leidt in de meeste gevallen tot verval. Wat is hiervan de oorzaak? Kan het tij nog gekeerd? Vaak onbekend. Wij willen dit fenomeen registreren in een ultieme poging tot behoud. Een actie die naar onze mening niet zonder hoop is.

blijk van een zwaar bestaan. Het dak ligt werkelijk tjokvol met zwartgrijs gekleurde kruispannen; extra stormvast zijn die.

Niet hopeloos

De rechte dakvlakken geven echter hoop op een nog intacte vierkantconstructie in het hart van de stolpboerderij. Kennelijk is dit ook een belangrijk signaal geweest voor de huidige belangstellenden en die kwamen behalve met een goed idee bovendien met een uitgewerkt en beargumenteerd voorstel bij de gemeente. Bij deze lokale overheid voelt men kennelijk wel voor een fikse uitdaging en lijkt er de wil om een in het verleden opgelegde sloop te heroverwegen. De boerderijstichting juicht een dergelijke, bestuurlijke opstelling van harte toe, want behoud met verstand kan meer gewicht in de schaal leggen dan een oud en ondertussen beschimmeld besluit. Hernieuwd en afwijkend, gedurfd beleid in combinatie met politieke lef is een gedegen voorwaarde voor stolpbehoud dat via uitgekiend maatwerk tot mooie resultaten kan leiden. Onderhavig geval Wognum zou in de huidige en algemeen vigerende besluitvorming een belangrijke trendbreuk kunnen betekenen en de weg naar meer mogelijkheden voor stolpbehoud vrij maken. Een klinkend voorbeeld dat meteen perfect past in de lopende actie 'Red de Stolp' (zie de gelijknamige website). Wellicht is deze stolp binnen afzienbare tijd weer zowel een sieraad voor het dorp als de terechte trots van de nieuwe eigenaren. Deze signalerende rubriek zou dan bovendien een mate van doorwerking genieten en wederom niet zonder hoop zijn.

WM

In de Binnenkijker kijken we binnen in het interieur van een stolp. Deze verschillen nog meer van elkaar dan de buitenkanten. Ditzelfde gaat op voor de mensen die er wonen en werken. In de uitgestrekte Anna Paulownapolder het verhaal van een stolp die op miraculeuze wijze veranderde van een bouwval in een toekomstbestendig (nieuw) 'Bouwlust'.

Het is een kraakheldere dag en de vorst ligt wit over de keurig geploegde akkers. Geplante bollen liggen rij na rij in met stro toegedekte, kaarsrechte bedden te wachten op de lente. Een boeiend, perspectivisch lijnenspel dat pas eindigt op een nagenoeg lege horizon. De Kleiweg is niet zo leeg. Leeg totdat een verkleumde blauwe reiger opvliegt vanuit de slootkant en op stijve vleugels de wijk neemt naar een rietschoot even verderop. In de schrale noordoosten wind hangt een torenvalk als op een en dezelfde plek stil in de lucht. Z'n wiekende vleugelslag perfect afgestemd op de heersende windsnelheid. Het roofvogeltje dient zo en passant als een windvaantje van louter veren.

"Als je nog eens wat weet"

Als jong stel huren Peter van Zutphen en Ineke de Morée in de vroege jaren 1970 een stolp als woning in de Oostpolder. Steevast stuurden ze kennissen die op bezoek kwamen en interesse toonden in het platteland naar deze stolp aan de Kleiweg. Die stond, wisten ze, al jaren leeg. Even stevast kregen ze na inspectie van hun vrienden als commentaar te horen: "Als je nog een wat weet!" In 1973 was het hun beurt om dezelfde oude stolpboerderij nader te bekijken, omdat de huur was opgezegd. De simpele verklaring van een plaatselijke aannemer dat de structuur van de stolp nog goed was, maar feitelijk 'slechts' verwaarloosd, gaf de doorslag voor de aankoop, overigens met een ander stel. Ineke vond destijds vooral de blauwe druifjes in de tuin heel mooi. Peter benadrukt dat er nog twee dingen waren die zijn keus toen sterk hebben bepaald. Ten eerste de bijzondere ligging van de stolp ten opzichte van het licht. Het hele woongedeelte gericht op het oosten met daardoor het erf met moestuin de hele dag in de zon, en b. de aanwezigheid van een arbeidershuisje aan diezelfde zuidkant. De langgestrekte noordgevel (de stolp heeft een dubbel vierkant) parallel aan de polderweg. De boer had bij het bouwen eind 19de eeuw kennelijk meer oog voor het wooncomfort dan voor de praktische kanten van zijn gemengd bedrijf. Het is een situering die tot de dag van vandaag 'Bouwlust' en zijn bewoners

meer dan vorstelijk dient. Niet voor niks is het favoriete plekje van Peter achter een van de ramen van de woonkamer als hij juist de gordijnen heeft opengeschoven en het ochtendlicht en de energie naar binnen laat stromen. Als een astronaut kijkt ie dan de ruimte van de polder in.

Arbeidershuisje als inkomstenbron

Daar zit je dan in een stolp die 'slechts' verwaarloosd is, maar waar stukken dakvlak open liggen en de ruimte en daarmee de mogelijkheden gigantisch zijn. Ineke en Peter zijn jong en onervaren weliswaar, maar daardoor ook onbevangen voor het grote avontuur. Bovendien moet Ineke nog een jaar studeren. De portemonnee is met andere woorden krap. Het arbeidershuisje wordt eerst in zes weken opgeknapt tot een bruikbare woning. Degene die daar in gaat wonen betaalt huur en op deze manier krijgt het voormalige gemengd bedrijf een innovatieve en naar zal blijken een betrouwbare economische drager. "Dit model", zeggen beiden niet zonder trots, "functioneert feitelijk nog steeds." Het huisje is ondertussen wel van alle moderne comfort voorzien en zelfs tijdelijk vergroot geweest door het met een kleine droogloop te koppelen aan de meest nabij gelegen stalruimte. Een situatie die nog steeds bestaat, maar niet meer als zodanig functioneert.

Ontwikkeling via organische groei

In 1978 trekken Peter en Irene in de stolp. De woonruimte is dan gereed voor bewoning. De zongerichte kamers zijn vanaf dat moment een constante vreugde. De keuken, groot en ruim dient het opgroeiende gezin. De ruimte in en om de stolp is volgens Ineke de basis voor succes en veel genot. Er kan eigenlijk alles. "Nou ja, heel veel." En Ineke somt een reeks mogelijkheden op die beginnen bij het onderbrengen van familie, oogstfeesten, logeerpartijen, kamperen op het erf, maar ook staan bij de noodzakelijke verbouwingen de verbouwspullen nooit in de weg. Peter vertelt hoe zij erin slagen het erf rondom de boerderij weer stapsgewijs naar de oorspronkelijke grootte terug te brengen. Een goede relatie met de burens is daarvoor een vereiste geweest. Op deze manier komt ook de oude kapberg weer in hun handen en daar herhaalt zich eveneens het principe van inkomstenbron door verhuur.

Wanneer Peter en Ineke in 2004 plannen ontwikkelen om met 'Bouwlust' een nieuwe weg in slaan, is de kern van het idee meervoudige, leeftijdbestendige en duurzame bewoning mogelijk te maken onder de noemer van 'Nieuw Bouwlust'. En aldus geschiedde. Dat je voor een dergelijk project een lange adem moet hebben werd vooraf gevreesd. De bestemmingswijziging van agrarisch naar wonen komt in 2010, de bouwvergunning in 2014. De bouwkundige realisatie van het project is in 2015 afgerond. Dat is wel geteld 1 bouwjaar tegen 10 jaar proces.

Bouwjaar 1875

De stolp dateert uit het vierde kwart van de 19de eeuw en is van het type normaalstolp. Een gangbaar model zonder veel opsmuk. De grondmaat is 16 x 23 meter en het puntdak 11 meter hoog. Pannen rondom. De families Vethman en Waiboer runden hier hun gemengd bedrijf tot ongeveer de jaren 1970. Omdat men de laatste jaren hier werkpaarden liet uitlopen, is de daarvoor gebruikte manege nog aanwezig. Voor beiden een dierbaar object uit het verleden, nu temidden van grote moestuin en kleine boomgaard. Hier vindt Ineke haar favoriete plek, namelijk het prieel dat op enige afstand van de stolp aan de rand van deze groene oase staat. "De zonkant vind ik in een woord heerlijk, als je me zoekt kun je me daar vinden." Een ding is duidelijk, de bewoners maken van deze plek een bruisende locatie. Een plek waar het leven geleefd kan worden en volop ruimte is voor avontuur. 'Bouwlust' leeft hartstochtelijk en wat mij betreft nog vele jaren.

WM

DE FRIEZEN KOMEN...

Nu niet bang worden, want dat is beslist niet nodig. Het gaat namelijk om een bijzonder heugelijke gebeurtenis, omdat onze Friese evenknie (Boerderijstichting Fryslân), een officieel bezoek aan Noord-Holland komt brengen om nader kennis te maken met onze representant van het agrarische erfgoed binnen de 'houtgreep' van dekbalkgebinten: de stolp. Het eervolle bezoek is meteen het eerste opstapje naar de viering van het 30-jarig jubileum van de boerderij-

enstichting Noord-Holland, 'Vrienden van de Stolp', in het najaar. Het vernieuwde bestuur ontvangt zaterdag 2 juli Fryslân op Wieringen in de skuurskotboerderij van het eilandmuseum Jan Lont te Stroe, dat zo vriendelijk was hun deuren speciaal voor dit bezoek wijd open te zetten. Via een tocht over Wieringen gaat het op Slootdorp aan en daarna naar Lambert-schaag voor een lunch in restaurant 'Het Wagenwiel' (vh. De Fortuin met naastgele-

gen kolfbaan), gevestigd in een stolpboerderij. 's Middags reist het gezelschap naar Twisk en Wognum voor het bezichtigen van een paar wonderschone parels uit het plaatselijke stolpenbestand.

Boerderijstichting Noord-Holland is vereerd met dit bezoek en wil 'de Friezen' in het jubileumjaar graag trakteren op een ultieme stolpenervaring. WM

WIERINGER DIJKGESCHIEDENIS

MENSEN EN VEE GEBRUIKEN KERK EN BOERDERIJ ALS SCHUILPLAATSEN

Wieringen heeft niet alleen een zeer eigen type stolpboerderij, de zogenaamde 'skuurskot', maar eveneens een zeer eigenzinnige geschiedenis als het gaat om de dijken rond dit waddeneiland op het droge. Of zoals ter plaatse ook wel liefdevol wordt gesproken over "het geheime waddeneiland Wieringen".

Naast de 'skuurskot' met zijn hoog oprijzende, gitzwart geteerde, houten gevel is Wieringen nu ook gekend om zijn dijkgeschiedenis. Deze opmerkelijke historie is recent opgetekend uit lang en intensief spoorwerk door Herman Lambooy, onder meer bekend van het boek 'Getekend Land'. Dijknamen als Oeverdijk, Molgerdijk, Bierdijk, Rinkewielsdijk, Marskedijk, Normerdijk, Westerlanderdijk, Hoelmerdijk, Hippolytushoeverdijk, Stroeërdijk, Gesterdijk, Hoorndijk en Stonteldijk geven al snel de neiging tot duizelen. Lambooy schept helderheid in de enorme problemen waarvoor de Wieringers zich gesteld zien bij het onderhouden van hun dijken en dijkjes. Vooral die aan de noordkant krijgen het zwaar te verduren en de Wieringers blijven hardnekkig vasthouden aan de oude methodiek van verhoefslaging. Een buitengewoon warrig systeem dat het voortbestaan van het eiland op het spel zet. Ook in het materiaalgebruik zijn de Wieringers schier onveranderlijk: wier (zeegras) en slikkeraarde, want dat is immers voordelig en dicht bij de hand. Redding komt van buitenaf en reorganisaties gaan langzaam en in grote stappen. De Staten van Holland schieten de onmachtige eilanders te hulp met geld, regels en met zeer vakkundige 'opsieners'. Bijvoorbeeld in de persoon van Leendert den Berger. Later verschijnt Rijkswaterstaat op het dijktoeneel met Simon Gorter als iconische opzichter. De korte afsluitdijk maakt Wieringen in 1924 definitief eiland af. Zee werd land en slokt

het eiland op. Niettemin zijn de dijken langs de Waddenzee op Delta-hoogte gebracht en staat een volgende dijkversterking op stapel. De aanpak van de Havendijk in Den Oever is daarvan het begin. Nieuwsgierig geworden of - onterecht - bang? Dan dient u dit boeiende boekje ergens te lenen, want het was bij uitgeverij Noord-Holland te Wormer in een klap uitverkocht.

Onweer boven Stroe. Kerk en skuurskot bieden een veilig dak voor mens en vee (1778). Bron NHA.

GOOISE KAPBERGEN

Komend najaar verschijnt ter gelegenheid van het dertigjarige bestaan van de Boerderijstichting Noord-Holland een boek over de (dakpan)kapbergen. Als een van de auteurs krijg ik met grote regelmaat inspiratie van Willem Messchaert, bijvoorbeeld in de vorm van bijgaande ansichtkaart van een Gooise hallehuisboerderij met kapberg in Blaricum.

Over dit nog ongeschonden exemplaar aan de Angerechtsweg had ik eerder geschreven in het boek *111 plekken in de Gooi en Vecht-*

streek die je gezien moet hebben. Het sinds jaar en dag in de top drie van rijkste gemeenten van Nederland verkerende dorp is namelijk ook op een andere manier rijk. Rijk aan hooibergen. In de oude dorpskern zijn er nog een kleine veertig te vinden. Een concentratie die hoger is dan waar ook. Aanvankelijk werd het hooi bewaard op de slietenzolder boven de deel of boven de stallen, maar rond 1900 werden de eerste kapbergen opgetrokken. De bouwstijl is in Blaricum overal hetzelfde; tamelijk eenvou-

dige, zogenoemde vierroeders, afgewisseld door een enkele tweeroeder. Veel hooibergen in Blaricum zijn inmiddels gemoderniseerd. Van een aantal is het riet van de kap vervangen door hout of golfplaten. Bij enkele hebben betonnen staanders de plaats ingenomen van de houten roeden. Toch dragen zij nog altijd in belangrijke mate bij aan het agrarische beeld van dit rijke dorp in het Gooi.

Theo van Oeffelt

KIEK 43

Toon Vessies van de Genieweg in Assendelft heeft als enige de oplossing en tevens een trieste mededeling, want bovenstaande stolp aan de Dorpsstraat 713 in Assendelft is in 1987 gesloopt. Op de foto van rond 1950 staat ie er nog in volle glorie, de houten wanden in 'Broeker grijs' geschilderd. De stolp werd toen al bewoond door twee families Kroon. De kapberg is in de oorlog gezet. De brug over de wegsloot bestond uit twee losse vlonders, die verwijderd konden worden voor de vrije doorvaart in de zomer van met hooi geladen pramen. "Dat weet ik zo precies, omdat ik met een nicht van de familie ben getrouwd en een van m'n neven heeft nog delen van de houtconstructie bewaard om ooit nog eens mee te doen aan dendrochronologisch onderzoek".

Waar stond ie?

KIEK 44

Nu eens een foto die per digitale snelweg opdook. "Jullie zijn zo bezig met die kapbergen, is dit er ook een?" Dit soort opmerkingen en halve vragen dus, bij een overigens wonderschone en ragscherpe foto. Duidelijk een afbeelding van een onvolledige stolp, waarin de bouwvorm van een kapberg overduidelijk is te herkennen. En hoe. De oervorm van deze agrarische bouwkunst straalt je tegemoet en is voor een nadere beschouwing bijna te veel voor de ogen. Wat een krachtige beeldtaal in zo een schijnbaar eenvoudig, bijna willekeurig vormgegeven object. Wat een verhoudingen en wat een varia aan bouw materiaal. Op zulke prachtige architectuur zijn ze op het Rode Plein zonder twijfel stik jaloers.

Houten schot

Naast de vorm valt het houten schot onmiddellijk in het oog. Wat een overweldigende stapeling aan horizontale delen en vast en zeker alle pikzwart. Ik tel 26 delen van maai-veld tot dakvlak. In omgekeerde volgorde het

zelfde aantal. De twee boven elkaar geplaatste bovendeuren lijken eerder aangebracht naar de afmetingen van een maanraket dan die van een kapberg. Dat lijkt zo, want het gebruik van de beide deuren van verschillende hoogte is vanzelfsprekend helder. Die dienen voor de hooiopslag waarvoor kapbergen nu eenmaal worden gebruikt en waaraan het object zijn kenmerkende vorm dankt. Met andere worden vorm volgt gebruik. Het drieruiterkje in het witte kozijntje geeft van binnenuit uitzicht op het erf. Rechts de vage contouren van wat een darsdeur moet zijn. Daarboven een gedeelte houten schot dat meer aan een jigsaw puzzle doet denken dan aan een houten wand. Een en al variatie door reparatie. Dit buitengewone schots en scheve deel kan zo in een museum voor moderne kunst. Absoluut Armando waardig.

Negenruiters

Nog even die hoge wand met dat korte dakvlak waar het riet nogal kaal en pierig bovenop ligt en van extra dwarslatten is voorzien om het broodnodige onderhoud nog een jaartje uit te kunnen stellen. De baksteengevel heeft een paar schuin geplaatste muurankers een deur met een bovenlicht met daar boven een enkel venster in een wit raamkozijn. Het raamkozijn naast de deur is een negenruiter. Zes ruitjes in het schuifgedeelte en drie naast elkaar in het bovenlicht van het kozijn. Een ritme in ruitjes dat binnen een raamkozijn klinkt als een rumba. Het raam is open geschoven en de wind heeft een deel van de vitrage als een wapperende vlag naar buiten getrokken. Iemand jarig? Dat zou ook de geparkeerde fiets verklaren. De zijgevel is wit (de zuidkant?) met hier de eerder genoemde andere twee negenruiters met aan weerszijden een opengeklapte, eenvoudig houten luik. Daarboven een ruime bakgoot met opengewerkte gootsteunen, daar weer boven vier rijen dakpannen voor de opvang van regenwater als drinkwatervoorziening. Vervolgens een tot de nok met riet gedekt piramidale dak. De waardige bekroning van dit fraaie en ingetogen agrarische erfgoed. De vierkante schoorsteen met de lange, dunne pijp tot bijna de nok toont aan dat deze stolpboerderij wordt bewoond. De rest van de details spreken voor zich. Zoals het simpele hek van drie horizontale planken langs stevige palen met een afgeschuinde kop. Het schuurtje met de houten topgevel. Het hek aan de andere kant heeft plots enige boerensier met op de verticale planken een blad als floraal motief. Ten slotte schittert er naast de deur met het bovenlicht een glazuren huisnummerplaatje als een flitslicht in het felle zonlicht. Dat magere struikje op de hoek doet z'n best toch nog in beeld te komen, terwijl wij ons afvragen: waar o waar staat (stond?) deze dot van een onvolledige stolpboerderij. Wie het weet levert antwoord.

WM

Onvolledige stolp, de bouwvorm van de kapberg is te herkennen.

SCHILDERSBEDRIJF

Jos Bes

TUITJENHORN
TEL : 06-53694232 / 0226-393615
WWW.SCHILDERSBEDRIJF-JOSBES.NL

Ook adverteren?
Of iets vorm te geven?

lebureau
grafische vormgeving

Bel of mail naar **Carla Buijsman**
0229 317 027 | carla@le-bureau.nl | le-bureau.nl

vierkant achter uw stolp

leloup architecten
warder 132, 1473 ph warder
tel. 0299 - 40 1380
www.leloup.nl

ARCHITECTENBUREAU

LEIN

restauratie
transformatie
nieuwbouw
verbouw

Zaanweg 59, Wormerveer
075-6287686, www.kleinbv.nl

stolpenbouw

klaar voor de toekomst

NIEUWBOUW

VERBOUW

RENOVATIE

☎ **06 5125 4855**
✉ **info@stolpenbouw.com**

Belkmerweg 18, 1754 GA Burgerbrug

Ook uw stolpboerderij
kan energie-neutraal!

Warmtebelang
duurzame energielopende

AARDWARMTE:
Comfort in
4 seizoenen

www.warmtebelang.nl

COLOFON

Nieuwsbrief nr. 92 van de Boerderijenstichting Noord-Holland 'Vrienden van de stolp', maart 2018

Secretariaat: Schapenlaan 20,
1862 PW Bergen Noord-Holland
info@boerderijenstichting.nl
Dinsdag en donderdag van 9 tot 5 telefonisch
bereikbaar via 072 581 68 88
beeldbank@boerderijenstichting.nl
www.boerderijenstichting.nl
IBAN: NL69INGB0000338181 t.a.v.
Boerderijenstichting Noord-Holland, Bergen

Redactieteam:
Dieuwertje Duijn
Wilma Eelman
Willem Messchaert
Jan Schoen
Renee Stroomer
Nico van der Wel

Grafische verzorging en advertenties:
Carla Buijsman, le bureau, Hoon (0229 317 027)

Druk: Meco Offset, Zwaag
Opplage: 1.950 exemplaren

Het bestuur:
Peter van Zutphen (voorzitter), Anna Pauwlon
Henk de Visser (secretaris), Oudorp
Ralf van Etten (penningmeester), Stompeloren
Anneke Zandt, Twisk
Wilma Eelman, Den Burg

Advisering
Het is mogelijk adviezen m.b.t. constructief-technische cq esthetische aspecten en onderwerpen over boerenerven 'op locatie' in te winnen. Voor een dergelijk advies wordt een bijdrage van € 125,- (all-in) in rekening gebracht.

Verzoeken om advies te richten aan het secretariaat:
Schapenlaan 20, 1862 PW Bergen
e: info@boerderijenstichting.nl,
Zie ook onze website: www.boerderijenstichting.nl

De Nieuwsbrief verschijnt 4 maal per jaar.
ISSN 1566-8843

De Boerderijenstichting Noord-Holland is aangemerkt als ANBI. Zie onze website.

Te weten

- Lidmaatschap van de Vrienden van de stolp is € 17,50 per jaar (meer mag).
- Geef tijdig eventuele adreswijziging door.

STOLPEN IN HET NIEUWS

UIT HET NOORDHOLLANDS DAGBLAD, VERZAMELD DOOR ED DEKKER, JOURNALIST.

De Alexanderhoeve bij **Den Hoorn** ademt een en al historie uit. De stolp was in 1848 de eerste boerderij in de pas bedijkte Prins Hendrikpolder. Twee zeedijken komen samen bij de hoeve, maar er is geen spat water te zien. Oh ja, toch. Van een weer open gemaakt wiel. Ontstaan in 1825.

Land van Fluwel is de naam van een nieuw avonturenpark in **Sint Maartensvlotbrug**. Met een uitkijktoren van tien meter hoog, glijbanen, blotevoetenpad van een kilometer lang en nog veel meer. In een stolp op het terrein wordt een pannenkoekenrestaurant ingericht. Met ernaast twee speeltuinen.

De vierde generatie boert op de familiestolp Valckestijn in **Wieringerwaard**. De boerderij is herbouwd in 1899. Bij een brand toen kon weinig worden gered. Wel een goudtrommeltje met kostbaar kappengoed. De tweede generatie bedacht de naam: die van de eerste eigenaar van de kavel.

Stadse drukte, bedrijvigheid en herrie beu verhuisden ze - broer en zus - naar een stolp uit 1820 aan de Kreil, zoals de Westfriese Omringdijk bij **Barsinghorn** heet. Met elk hun eigen woning in het dubbele vierkant. De vertrekken zijn gespiegeld. „En we hebben volop ruimte voor onze hobby's.”

Jaren niet naar omgekeken, nu in warme aandacht. Een stolp uit 1860 in **Wadway** wordt in oude luister hersteld. De nieuwe eigenaren hebben liefdevolle plannen. Zo keren koegang en bedstede terug in originele staat. De oogjes aan het blauwe schot voor het vastzetten van de kalfjes blijven.

Een stolp in **Purmerend** wordt antikraak bewoond. Al elf jaar. De boerderij staat op een perceel dat een bedrijfsbestemming moet krijgen. Dat duurt maar en duurt maar. Bewoning regelt de Huis Oppas Dienst voor de gemeente. Verandering is op komst. Het wooncontract loopt deze zomer af.

De herbouw van een verbrande stolp in **Sijbekarspel** stagneert. De schuldvraag is nog steeds niet definitief beantwoord. De woonboerderij werd mei vorig jaar in de as gelegd. Bij het werken met een onkruidbrander zouden dorre bladeren vlam hebben gehad. Een berg stenen, hout en riet resteert.

'De schoonheid van verval' is de titel van een expositie in **Schagen** met foto's van oude boerenschuren en stolpen. De zichtbaar

geworden geschiedenis van deze objecten laten zien, daar is het de hobbyfotograaf om te doen. Met veel details. Zoals roestige scharnieren en afgebladderde verf.

Op zijn website www.noordhollandseboerderijen.nl toont een inwoner van **Alkmaar** zijn foto's van stolpen en andere panden die betere tijden hebben gekend. Rijdend door dorp en polder kijkt hij al jaren in de rondte om de tand des tijds vast te leggen. Bekijk de site en zie hoeveel er al weg is.

Een opgeknapte 'scheidpaal' - historisch waardevol - op de Westfriese Omringdijk bij **Schagen** markeert de plek van een stolp. De boerderij verbrandde in 1961 en is niet herbouwd. Voor kinderen was de hardstenen paal een dankbaar houvast. Een touw erom en bij sleetje glijden je omhoog trekken.

Ten prooi aan hongerige vlammen. Van een boerderij uit 1890 in **Berkhout** bleef niets over. De rietgedekte stolp was op dat moment niet bewoond. Met diverse details herinnerde de hoeve aan de rijke tijd, in de tweede helft van de negentiende eeuw. Zoals de voordeur met sierlijk smeedijzer. ■

PUZZEL- WINNAARS

De eindejaarskruiswoordpuzzel in de Nieuwsbrief van december j.l. werd gekraakt door vier van onze lezers. De moeilijkheidsgraad werd er mee aangetoond want de begripsnamen voor de bouwonderdelen van de stolpconstructie zijn geen dagelijkse kost en zelfs voor vele ambachtslieden geheimtaal. Wij bedanken de doorzetters van het horizontale en verticale doolhof en voor ieder die wel begon maar niet afmaakte, staat de oplossing na te zien op de website.

Aardige mededeling van Ank van de Horst bij haar inzending was de opmerking dat de oplossing mede totstandkwam door de hulp van rietdekkers Kooijman die aan haar stolp bezig waren en in schafttijd oplossingsgerichte assistentie bij het invullen van de puzzel hebben geboden. De vier prijswinnaars ontvangen het boek 'Kijk op boerderijen': Fam. Schilder te Zwaagdijk-Oost, W. Admiraal in Beets, Ank van der Horst, Anna Paulowna en C.G.J. Hoek te Bovenkarspel. ■

SCHILDERSBEDRIJF
VAN BENSCHOP

DE
VERFFRAAIER!

Zegt wat hij doet,
doet wat hij zegt.

Werkt ook met verven op natuurlijke basis.

T 06 - 22 799 263 - info@vanbenschop.nl
Wognum - www.deverffraaiier.nl
f facebook.com/schildersbedrijfvanbenschop.nl

PRONK STAAT VOOR
VAKMANSCHAP

PRONK BOUW

nieuwbouw
verbouw
onderhoud
restauratie

Machinestraat 2, Postbus 20, 1749 ZG Warmenhuizen
Telefoon (0226) 391374, fax (0226) 392032

E-mail: info@pronkbouw.nl, website: www.pronkbouw.nl

 KLAVER
MAKELAARDIJ

Uw stolp verkopen? Een stolp aankopen?

Neem contact met ons op!

www.klavermakelaardij.nl | 0226-414008 | Trambaan 12 Nieuwe Niedorp